

การอบรมเชิงปฏิบัติการวิทยากรระดับพื้นที่ เพื่อสนับสนุนโครงการหมอดินน้อย กรมพัฒนาที่ดินปี 2562

โรงเรียนถือเป็นแหล่งเรียนรู้เบื้องต้นของ ดังนั้นการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเกษตรโดยเฉพาะด้านเกษตรอินทรีย์ จะเป็นการปลูกจิตสำนึกการเรียนรู้ให้แก่เยาวชนให้มีความรู้พื้นฐานด้านการเกษตรได้อย่างถูกต้อง และสามารถเป็นแกนนำในการช่วยรณรงค์และขยายผลไปสู่ผู้ปกครอง นักเรียน และเกษตรกรทั่วไป เป็นการให้ความสำคัญในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และสารชีวภาพไว้ใช้เอง เพื่อการปรับปรุงบำรุงดิน เพิ่มผลผลิตคุณภาพ และรักษาสิ่งแวดล้อม ตลอดจนจนเป็นการรณรงค์ส่งเสริมให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตเป็นดำเนินการตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นการพึ่งพาแบบตนเอง และช่วยเหลือเกื้อกูลกันในกลุ่มเกษตรกรเอง และที่สำคัญนักเรียนภายในโรงเรียนในพื้นที่ทุรกันดารจะได้มีผลผลิตที่ไร้สารพิษ เป็นการสนับสนุนโครงการผลิตเพื่ออาหารกลางวันให้กับนักเรียน

วัตถุประสงค์โครงการ

๑. เพื่อจัดตั้งจุดเรียนรู้การพัฒนาที่ดินสู่เกษตรกรอินทรีย์ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และฝึกอบรมนักเรียนให้มีความรู้ด้านการเกษตรโดยเฉพาะด้านการทำเกษตรอินทรีย์ เมื่อนักเรียนจบการศึกษาไปแล้วสามารถนำความรู้ไปช่วยผู้ปกครองในการลดต้นทุนการผลิตในการประกอบอาชีพการเกษตรได้

๒. เพื่อเป็นแหล่งอาหารกลางวันให้กับนักเรียนในโรงเรียน

๓. เพื่อจัดตั้งหมอดินน้อยให้มีความรู้พื้นฐานทางด้านการพัฒนาที่ดิน และการทำเกษตรอินทรีย์สามารถขับเคลื่อนงานเกษตรอินทรีย์ของโรงเรียนได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอด

๑. กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน

๑.๑ ความรู้เรื่องดิน

ดิน คือ วัสดุธรรมชาติที่เกิดจากการ ผุพังสลายตัวของหิน แร่ และซากพืช ซากสัตว์ ผสมคลุกเคล้ากัน โดยได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อม เกิดเป็นดินหลากหลายชนิด มีความสำคัญ คือ เป็นแหล่งที่มาของปัจจัยสี่ทั้งทางตรง และทางอ้อมสำหรับมนุษย์ และสิ่งมีชีวิตอื่นๆ และเป็นที่ยึดเหนี่ยว ที่กักเก็บน้ำ แหล่งอากาศ และแหล่งของธาตุอาหารสำหรับพืช

ดิน ประกอบด้วย ส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเจริญเติบโตของพืช ๔ ส่วนใหญ่ๆ คือ น้ำ อินทรีย์วัตถุ อินทรีย์วัตถุ และอากาศ ซึ่งแต่ละที่มีดินที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับปัจจัยการเกิดดิน ๕ ประการ ได้แก่ วัตถุต้นกำเนิดดิน สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ สิ่งมีชีวิตในดินและเวลา ลักษณะและสมบัติของดิน แบ่งได้เป็น ๖ ประเภท สัณฐาน กายภาพ เคมี แร่ จุลสัณฐาน ชีวภาพ ลักษณะและสมบัติ ที่สำคัญของดิน ได้แก่ ความลึกของดิน โครงสร้างของดิน สีของดิน เนื้อดิน ความเป็นกรดเป็นด่างของดิน (pH) ธาตุอาหารพืชในดิน

ดินดีทางการเกษตร มีลักษณะ และสมบัติทางโครงสร้าง กายภาพ เคมี และชีวภาพเหมาะสม มีปริมาณน้ำ และธาตุอาหารเพียงพอ ไม่มีชั้นขัดขวางการเจริญเติบโตของพืช และมีความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๕ - ๗.๐ ทั้งนี้ การที่จะบอกว่า พื้นที่ใดเป็นดินดีหรือไม่นั้น ต้องคำนึงถึงชนิดของพืชที่จะปลูกด้วย เนื่องจากพืชแต่ละชนิดนั้นมีความต้องการสภาพแวดล้อมในการเจริญเติบโตแตกต่างกันไป

๑.๒ ดินมีปัญหา และการจัดการดิน

ดินปัญหา คือ ดินที่มีสมบัติไม่เหมาะสมหรือเหมาะสมน้อยสำหรับการเพาะปลูกทางการเกษตร หากนำดินเหล่านี้มาใช้ปลูกพืชจะไม่ได้ผลผลิตหรือ ได้ผลผลิตต่ำ ดินที่มีข้อจำกัดต่อการใช้ประโยชน์เมื่อนำไปใช้แล้วจะเกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศ โดยอาจเกิดตามสภาพธรรมชาติ หรือเกิดจากการใช้ประโยชน์ที่ดิน

นอกจากนี้ ยังได้รับองค์ความรู้เรื่องดินและการแก้ไขดินที่มีปัญหาทางการเกษตร ซึ่งดินที่มีปัญหาทางการเกษตรแบ่งเป็น ๖ ประเภท ได้แก่ ๑. ดินเปรี้ยวจัด ๒. ดินเค็ม ๓. ดินตื้น ๔. ดินอินทรีย์ ๕. ดินทรายจัด ๖. ดินในพื้นที่สูงชัน

๒. สำนักวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน

ได้ฝึกวิเคราะห์ดินโดยใช้อุปกรณ์ภาคสนาม

๒.๑ การวิเคราะห์ดินด้วย pH test kit

๒.๒ การวิเคราะห์ดินด้วย N P K test kit

๓. กองเทคโนโลยีชีวภาพทางดิน กรมพัฒนาที่ดิน

๓.๑ นวัตกรรมเทคโนโลยีชีวภาพทางดิน

กลุ่มผลิตภัณฑ์จุลินทรีย์ด้านปรับปรุงบำรุงดิน เพิ่มธาตุอาหาร และฮอร์โมนพืช ได้แก่ ซุปเปอร์พด.๑ ผลิตปุ๋ยหมัก ซุปเปอร์ พด.๒ ผลิตน้ำหมักชีวภาพ จุลินทรีย์ซุปเปอร์พด.๔ เพิ่มความเป็นประโยชน์ของฟอสฟอรัสในดินกรด ดินเปรี้ยว พด.๑๑ เพิ่มมวลชีวภาพพืชปุ๋ยสด ปุ๋ยชีวภาพ พด.๑๒ เพิ่มธาตุอาหาร N, P, K และสร้างฮอร์โมน ส่วนกลุ่มผลิตภัณฑ์จุลินทรีย์ด้านควบคุมศัตรูพืช ได้แก่ ซุปเปอร์ พด.๓ จุลินทรีย์ควบคุมเชื้อสาเหตุโรครากและโคนเน่าของพืช ซุปเปอร์ พด.๗ ผลิตสารควบคุมแมลงศัตรูพืช

๓.๒ ปุ๋ยสูตรพระราชทาน

ทำปุ๋ยหมักโดยใช้วิธีแบบธรรมชาติ แบบง่ายๆ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงนิพนธ์ขึ้น โดยใช้ ชากพืช เช่น ใบไม้ ผักตบชวา หญ้าแห้ง ลำต้นถั่ว ลำต้นข้าวโพด ปุ๋ยคอก และดิน มาทำปุ๋ยหมัก

ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เมื่อนำองค์ความรู้เหล่านี้ไปถ่ายทอดแก่ครูและนักเรียน ในโรงเรียนตามโครงการหมอดินน้อยแล้ว เด็กนักเรียนได้มีอาหารกลางวันรับประทาน เป็นอาหารจากแปลงเกษตรอินทรีย์ที่ปลอดภัยจากพิษภัยของสารเคมี มีความรู้ด้านการใช้สารอินทรีย์ในโครงการเกษตรอินทรีย์ในโรงเรียน ซึ่งสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพทำเกษตรอินทรีย์ได้ในอนาคต และสร้างเครือข่ายหมอดินน้อยขยายผลพัฒนาเกษตรอินทรีย์ให้กับเกษตรกรและผู้ปกครอง